

Міністерство освіти і науки України
Бердянський державний педагогічний університет
Гуманітарно-економічний факультет
Кафедра економіки підприємства та економічної теорії

Затверджено
Вченою радою БДПУ
Протокол № 11
« 30 » березня 2017 р.
Голова вченої ради, ректор

I.T. Богданов

ПРОГРАМА
додаткової співбесіди

Освітній ступінь: магістр

Спеціальність: 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

ЗМІСТ

1. Пояснювальна записка	4
2. Зміст програми	5
3. Перелік питань	10
4. Критерії оцінювання	11
5. Список рекомендованої літератури	12

1. Пояснювальна записка

Відповідно до п. 6.10 розділу VI «Організація і проведення конкурсу» Правил прийому на навчання до БДПУ в 2017 році для конкурсного відбору осіб при прийомі на навчання для здобуття ступеня магістра на основі ступеня бакалавра та освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста, здобутого за іншою спеціальністю, використовуються результати додаткової співбесіди, за результатами якої приймається протокольне рішення рекомендувати / не рекомендувати вступника до складання фахового вступного випробування з фундаментальних і спеціальних дисциплін.

Мета додаткової співбесіди для вступу на здобуття ступеня магістра: з'ясувати рівень наявних базових теоретичних знань вступників з метою допущення їх до фахового вступного випробування для вступу на навчання за ступенем магістра спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність на базі освітнього ступеня бакалавра та освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста, здобутого за іншою спеціальністю.

Форма вступного випробування - співбесіда.

Співбесіда проводиться відповідно до програм додаткової співбесіди для конкурсного відбору при прийомі на навчання для здобуття ступеня магістра на основі ступеня бакалавра та освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста, які затверджуються Вченою радою БДПУ.

Вступне випробування у формі співбесіди проводять члени фахової атестаційної комісії.

Члени фахової атестаційної комісії оцінюють правильність відповідей в аркуші усної відповіді (співбесіди), який по закінченню співбесіди підписується екзаменаторами та вступником.

Вступнику на співбесіді задають як найменше два питання відповідно до обраної для вступу спеціальності. Якщо члени комісії незадоволені відповідями вступнику додатково задають питання, поки не буде встановлений рівень знань абітурієнта.

Вимоги до відповіді абітурієнта

Під час співбесіди абітурієнт повинен показати:

- а) чітке знання значень, економічних понять, термінів, формулювань правил, передбачених програмою;
- б) вміння точно і стисло висловити думку в усній і письмовій формі, використовувати відповідну символіку;
- в) наявність вмінь і навичок, передбачених державними стандартами, вміння застосовувати поняття, методи і факти при розв'язуванні практичних задач і вправ.

Перелік дисциплін, що виносяться на додаткову співбесіду для спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність:

1. Основи економічної теорії
2. Макроекономіка
3. Мікроекономіка

2. Зміст програми

2.1. ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ

Тема 1. Загальні поняття економічної теорії

Предмет, структура, функції і методологія економічної теорії. Виробництво і економіка. Ресурси і фактори виробництва. Економічні системи, їх основні типи. Проблема виробничих можливостей і ефективності економіки.

Тема 2. Економічна теорія товару та грошей

Товар та його властивості. Теорія граничної корисності. Гроші, їх сутність та основні функції. Інфляція: сутність, причини та наслідки.

Тема 3. Власність та її роль в економіці

Сутність власності як економічної категорії. Види форм власності. Види організаційних форм підприємств.

Тема 4. Основи теорії попиту та пропозиції

Принцип раціональності в оцінці поведінки мікроекономічного суб'єкту. Дія ринкового механізму. Фактори, що впливають на зміну попиту та пропозиції. Поняття еластичності. Види коефіцієнтів еластичності. Контроль держави над цінами. Виграш споживача і виграш виробника.

Тема 5. Основи теорії поведінки споживача

Класифікація благ. Споживацькі переваги. Залежність попиту від доходу. Криві Енгеля. Бюджетні обмеження. Вибір споживача. Умови максимізації корисності споживача.

Тема 6. Конкурентні ринки

Типи ринкових структур. Правило випуску продукції. Поняття ринку досконалої конкуренції. Визначення оптимального обсягу виробництва досконало конкурентної фірми в короткостроковому та довгостроковому періодах. Сутність монополістичної конкуренції. Визначення ціни і обсягу виробництва монополно конкурентної фірми на короткостроковий та довгостроковий періоди.

Тема 7. Неконкурентні ринки

Поняття олігополії. Моделі поведінки фірм-олігополістів. Ціноутворення за принципом «витрати плюс». Визначення чистої монополії. Бар'єри для вступу в галузь. Визначення оптимальної ціни та обсягу виробництва. Показники монополної влади.

Тема 8. Недоліки ринкової системи

Поняття зовнішніх впливів. Негативні зовнішні ефекти. Позитивні зовнішні ефекти. Способи корекції труднощів на ринку. Теорема Коуза. Суспільні блага. Проблема «безбілетника».

Тема 9. Макроекономічні показники та методи їх вимірювання

Макроекономічні суб'єкти та їх взаємодія. Проста та повна моделі кругообігу продуктів і доходів. Поняття валового внутрішнього продукту (ВВП) та валового національного продукту (ВНП). Методи обчислення ВНП (ВВП). Номінальний та реальний ВНП (ВВП). ВНП та чистий економічний

добробут. Система пов'язаних макроекономічних показників.

Тема 10. Макроекономічна рівновага

Класична теорія макроекономічної рівноваги. Кейнсіанський аналіз споживання та заощадження. Проблема рівноваги інвестицій та заощаджень. Модель кейнсіанського хреста. Поняття інвестиційного мультиплікатора. Парадокс ощадливості. Сукупний попит (AD). Цінові та нецінові фактори, що визначають сукупний попит. Сукупна пропозиція (AS). Цінові та фактори, що визначають сукупну пропозицію. Рівновага в моделі «сукупний попит – сукупна пропозиція».

Тема 11. Кон'юнктурні коливання економіки

Природа і специфіка циклічності економічної динаміки. Класифікація основних макроекономічних змінних відповідно до їх циклічних властивостей. Антикризова політика держави.

Тема 12. Зайнятість та соціальний захист населення

Ринок робочої сили. Поняття та види безробіття. Втрати від безробіття та його причини. Закон Оукена. Поняття соціальної справедливості. Поняття бідності. Показники рівня життя населення.

Тема 13. Фіскальна та монетарна політика держави

Сутність податково-бюджетної політики. Мультиплікатори фіскальної політики. Дискреційна і недискреційна фіскальна політика. Державний бюджет та державний борг. Структура грошової маси. Грошові агрегати. Депозитний та грошовий мультиплікатори. Сутність монетарної політики держави.

Тема 14. Грошовий та фіскальний аспекти інфляції

Причини, типи і форми проявлення інфляції. Взаємозв'язок інфляції та безробіття: крива Філіпса. Антиінфляційна політика держави.

Тема 15. Зовнішня торгівля та зовнішньоекономічна політика держави

Міжнародний поділ праці. Поняття міжнародної торгівлі. Платіжний баланс. Теорії абсолютних та відносних переваг. Сучасні концепції міжнародної торгівлі. Сутність та інструменти зовнішньоторговельної політики. Економічні наслідки впровадження обмежень у зовнішню торгівлю. Валютна система.

2.2. МАКРОЕКОНОМІКА

Тема 1. Макроекономічні показники в системі національних рахунків

Система національних рахунків як міжнародний стандарт макроекономічного рахівництва. Методи обчислення ВВП. Виробничий метод, розподільний метод, метод кінцевого використання. Аналітична формула ВВП за категоріями кінцевого використання. Обчислення валового національного доходу та валового національного наявного доходу.

Номінальний і реальний ВВП. Базовий і поточний періоди, фактичні (поточні) та порівнянні (постійні) ціни. Індекс цін, індекс споживчих цін,

індекс цін ВВП (дефлятор ВВП). Відмінність між індексом споживчих цін і дефлятором ВВП. Дефлювання та інфлювання.

Тема 2. Ринок праці

Механізм ринку праці. Неокласична теорія ринку праці. Неокласична функція попиту на працю. Неокласична функція пропозиції праці. Графічна інтерпретація неокласичної моделі ринку праці. Кейнсіанська теорія ринку праці. Кейнсіанська функція попиту на працю. Кейнсіанська функція пропозиції праці. Графічна інтерпретація кейнсіанської моделі ринку праці.

Втрати від безробіття. Витрати, що пов'язані з природним безробіттям. Втрати від циклічного безробіття. Відставання фактичного ВВП від потенційного ВВП (розрив ВВП). Закон Оукена. Визначення потенційного ВВП на основі розриву ВВП. Визначення впливу безробіття на динаміку ВВП.

Тема 3. Товарний ринок

Сукупний попит. Сутність сукупного попиту та його відмінність від ринкового попиту. Крива сукупного попиту. Сукупна пропозиція. Довгострокова сукупна пропозиція та її теоретичний інструментарій. Графічна модель довгострокової сукупної пропозиції

Основна модель короткострокової сукупної пропозиції. Гіпотези теоретичного інструментарію основної моделі короткострокової сукупної пропозиції. Функція короткострокової сукупної пропозиції. Нецінові чинники короткострокової сукупної пропозиції: ресурсові ціни, продуктивність ресурсів, субсидії підприємствам і податки на підприємства.

Модель AD-AS як базова модель економічної рівноваги. Короткострокова і довгострокова рівновага.

Тема 4. Грошовий ринок

Пропозиція грошей. Сутність пропозиції грошей та грошові агрегати. Грошова база та її компоненти: готівка і банківські резерви, обов'язкові й надлишкові резерви. Грошовий мультиплікатор, коефіцієнт готівки, резервна норма. Мультиплікація грошової бази банківською системою. Грошова пропозиція як функція процентної ставки і крива пропозиції грошей.

Попит на гроші. Класичний підхід до функції попиту на гроші. Рівняння грошового попиту кількісної теорії грошей. Кембриджські економісти про функцію попиту на гроші. Кейнс про мотиви попиту на гроші. Процентна ставка і альтернативна вартість зберігання грошей. Кейнсіанське рівняння попиту на гроші. Швидкість обігу грошей.

Тема 5. Сукупні витрати і ВВП

Сукупні витрати і рівноважний ВВП. Визначення рівноважного ВВП на основі методу «витрати—випуск». Фактичні та заплановані витрати. Модель «кейнсіанський хрест». Визначення рівноважного ВВП за методом «вилучення—ін'єкції». Заплановані та незаплановані інвестиції. Модель «заощадження—інвестиції».

Мультиплікатор витрат. Індуційовані й автономні витрати. Алгебраїчна модель простого мультиплікатора та його сутнісне визначення. Механізм

мультиплікації автономних витрат. Ефект мультиплікатора та його математична і графічна інтерпретація.

Сукупні витрати і потенційний ВВП.

Тема 6. Економічна динаміка

Модель Солоу. Основні передумови моделі Солоу. Вплив нагромадження капіталу на капіталоозброєність. Умови формування стійкої капіталоозброєності. Вплив приросту населення на капіталоозброєність. Граничні інвестиції. Вплив технічного прогресу на капіталоозброєність через зростання ефективності праці. Технічний прогрес як нескінченний фактор економічного зростання. Золоте правило нагромадження капіталу.

Джерела економічного зростання. Внесок факторів виробництва в економічне зростання. Рівняння, що описує внесок капіталу і праці у приріст продукту. Внесок технічного прогресу в приріст продукту. Рівняння, що описує економічного зростання з урахуванням усіх факторів. Залишок Солоу.

Економічні цикли. Сутність та структура економічного циклу. Характеристика фаз економічного циклу. Два напрями теорій економічного циклу. Основні теорії економічного циклу. Модель мультиплікатора-акселератора.

Тема 7. Держава в системі макроекономічного регулювання

Роль держави в економічному кругообігу. Модель економічного кругообігу з урахуванням держави. Валові та чисті податки. Державні видатки. Позики уряду. Перерозподільна функція держави. Стабілізаційна функція держави.

Вплив держави на умови формування економічної рівноваги. Модель економічної рівноваги за методом «витрати—випуск». Трансформація функції споживання з урахуванням держави. Модель економічної рівноваги за методом «вилучення—ін'єкції». Вплив держави на кількісну визначеність приватних заощаджень.

Дискреційна фіскальна політика. Вплив державних закупівель на ВВП. Мультиплікатор витрат у змішаній закритій економіці. Вплив чистих податків на ВВП. Мультиплікатор податків. Спільний вплив фіскальних інструментів на ВВП і державний бюджет. Мультиплікатор збалансованого бюджету.

Недискреційна (автоматична) фіскальна політика. Автоматичні чисті податки як вмонтовані стабілізатори. Стабілізаційний вплив на економіку недискреційної фіскальної політики в умовах падіння та зростання обсягів виробництва. Ефект гальмування динаміки ВВП.

Монетарна політика в моделі AD-AS. Монетарна політика на основі каналу «процентна ставка — інвестиції». Наслідки впливу на економіку стимулюючої монетарної експансії в короткостроковому періоді та їх графічна інтерпретація. Наслідки впливу на економіку монетарної експансії в довгостроковому періоді та їх графічна інтерпретація. Нейтральність грошей у довгостроковому періоді.

2.3. МІКРОЕКОНОМІКА

Тема 1. Вступ до мікроекономіки.

Предмет мікроекономіки. Методологія мікроекономіки. Суб'єкти та об'єкти мікроекономіки. Моделі мікроекономіки. Мікросистема. Ринкове середовище.

Тема 2 . Теорія поведінки споживача та граничної корисності. Аналіз поведінки споживача

Поняття корисності блага. Сукупна та гранична корисність. Закон спадної граничної корисності. Основні припущення теорії споживання. Криві байдужості. Гранична норма заміщення. Бюджетні обмеження. Лінія можливостей споживача. Вибір (рівновага) споживача: ординалістський підхід. Кардиналістська теорія споживання. Ефект доходу. Ефект заміщення. Аналіз поведінки споживача.

Тема 3. Теорія попиту та пропозиції

Поняття попиту. Попит на товари і послуги та його чинники. Поняття пропозиції. Пропозиція товарів та послуг. Чинники пропозиції. Взаємодія попиту та пропозиції. Ринкова рівновага. Різновиди ринкової рівноваги.

Тема 4. Еластичність попиту та пропозиції. Теорія еластичності

Поняття еластичності. Еластичність попиту. Фактори, що впливають на еластичність попиту. Види еластичності. Перехресна еластичність. Еластичність пропозиції. Фактори, що впливають на еластичність пропозиції. Графіки еластичності.

Тема 5. Витрати виробництва

Виробництво продукції. Виробнича функція. Короткостроковий період. Довгостроковий період. Виробництво з одним фактором виробництва та з двома змінними факторами. Ефект масштабу. Сутність і кваліфікація витрат виробництва. Витрати в короткостроковому періоді. Витрати в довгостроковому періоді. Графіки витрат.

Тема 6. Фірма в системі ринкових відносин

Поняття фірми. Основні форми організації підприємства. Організаційна структура бізнесу. Стратегія розвитку фірми. Теорія управління фірмою – менеджмент. Основні функції менеджменту. Оперативне, тактичне та стратегічне управління фірмою. Маркетинг, як інструмент комерційної діяльності фірми. Розвиток маркетингу. Сегментування ринку товарів та послуг. Вивчення ринку товарів та послуг

Тема 7. Ринок досконалої конкуренції

Прибуток – рушійна сила виробництва продукції. Поняття конкуренції. Ринкова структура ринка досконалої конкуренції. Визначення обсягу виробництва конкурентного підприємства. Поняття конкурентного середовища. Поведінка підприємств в умовах досконалої конкуренції. Встановлення конкурентних цін на продукти.

Тема 8. Ринок монополістичної конкуренції

Особливості ринку монополістичної конкуренції. Диференціація товару. Крива граничного доходу. Максимізація прибутку підприємства в

умовах короткострокового періоду. Соціальні втрати монополістичної конкуренції. Сегментація ринку. Нецінова конкуренція. Модель Е.Х. Чемберлена.

Тема 9. Монопольний ринок

Монополія: ринкова структура та її сутність. Поведінка підприємств в умовах монополії. Визначення обсягу виробництва і ціни монополістом. Монопольна влада та її вимірювання. Суспільні втрати монопольної влади.

Тема 10. Олігополістичний ринок

Поняття олігополії. Характеристика олігополії. Характеристика та зміст моделей олігополії. Дуополія Курно. Олігопольний ринок. Олігопольна взаємозалежність. Цінова війна. Жорсткість цін. Картельна домовленість. Лідерство в цінах. Часткова монополія. Практика стримування цін. Ціноутворення при олігополії.

Тема 11. Ринок праці

Поняття ринку праці. Особливості ринку праці в Україні. Криві попиту та пропозиції робочої сили. Людський капітал. Професійні спілки. Заробітна плата. Основні категорії населення. Безробіття. Причини та види безробіття. Природний рівень безробіття. Добровільне та вимушене безробіття. Соціальні та економічні наслідки безробіття. Державна політика з боротьби з безробіттям.

Тема 12. Ринок землі

Поняття ринку землі. Рента. Диференційована рента. Капіталізоване значення ренти. Ринок позичкового капіталу.

Тема 13. Ринок капіталу

Поняття капіталу та ринку капіталу. Попит на капітал. Попит на інвестиції. Інструменти ринку капіталу. Процент. Рівноважна ставка відсотка. Похідний капітал. Поняття дисконтування. Ставка дисконту. Вартість капіталу

3. Перелік питань

1. Предмет, структура, функції і методологія економічної теорії.
2. Виробництво і економіка
3. Ресурси і фактори виробництва.
4. Економічні системи, їх основні типи.
5. Проблема виробничих можливостей і ефективності економіки.
6. Власність як основа виробничих відносин.
7. Товар як економічна категорія.
8. Вартість та ціна товару.
9. Сутність грошей.
10. Закони грошового обігу.
11. Дія ринкового механізму.
12. Фактори, що впливають на зміну попиту та пропозиції.
13. Поняття еластичності.
14. Види коефіцієнтів еластичності.

15. Контроль держави над цінами.
16. Виграш споживача і виграш виробника.
17. Правило випуску продукції.
18. Поняття ринку досконалої конкуренції.
19. Сутність монополістичної конкуренції.
20. Поняття олігополії.
21. Поняття монополії.
22. Природна монополія.
23. Бар'єри вступу на монополістичний ринок.
24. Поняття зовнішніх впливів.
25. Суспільні блага.
26. Проблема «безбілетника» в економіці.
27. Макроекономічні суб'єкти та їх взаємодія.
28. Поняття валового внутрішнього продукту (ВВП).
29. Поняття валового національного продукту (ВНП).
30. Номінальний та реальний ВНП (ВВП).
31. ВНП та чистий економічний добробут.
32. Природа і специфіка циклічності економічної динаміки.
33. Класифікація основних макроекономічних змінних відповідно до їх циклічних властивостей.
34. Антикризова політика держави.
35. Сутність та типи економічного зростання.
36. Сутність податково-бюджетної політики.
37. Дискреційна фіскальна політика.
38. Недискреційна фіскальна політика.
39. Державний бюджет.
40. Державний борг.
41. Грошова система: сутність та основні елементи.
42. Сутність монетарної політики держави.
43. Ринок робочої сили.
44. Поняття та види безробіття.
45. Причини, типи і форми проявлення інфляції.
46. Антиінфляційна політика держави.
47. Соціально-економічні наслідки інфляції.
48. Поняття міжнародної торгівлі.
49. Платіжний баланс.
50. Сутність та інструменти зовнішньоторговельної політики.

4. Критерії оцінювання

Вступнику на співбесіді задають як найменше два питання відповідно до обраної для вступу спеціальності. Якщо члени комісії незадоволені відповідями вступнику додатково задають питання, поки не буде встановлений рівень знань абітурієнта. За згодою членів комісії знання

абітурієнта, які він показує на співбесіді можуть бути оцінені як незадовільні, задовільні, добрі, відмінні.

Якщо вступник розкриває питання на 0...25 % – оцінка «незадовільно»; на 26...50 % – «задовільно»; на 51...75 % – «добре»; на 76...100 % – «відмінно».

Якщо вступник отримав оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», то його рекомендують до складання фахового вступного випробування з фундаментальних і спеціальних дисциплін.

Якщо вступник отримав оцінку «незадовільно», то його не рекомендують до складання фахового вступного випробування з фундаментальних і спеціальних дисциплін.

Інформація про результати співбесіди оголошується вступникові в день її проведення.

Особи, які за наслідками співбесіди не рекомендовані до складання фахового вступного випробування з фундаментальних і спеціальних дисциплін, відсторонюються від участі в конкурсному відборі при прийомі на навчання для здобуття ступеня магістра на основі ступеня бакалавра, здобутого за іншою спеціальністю.

5. Список рекомендованої літератури

1. Економічна теорія: Політична економія: Підручник / За ред. В.Д. Базилевича. – К. : Знання, 2010. – 631 с
2. Основи економічної теорії: Підручник: У 2кн.Кн.1 Суспільне виробництво. Ринкова економіка/ Ю.В. Ніколенко, А.В. Демківський, В. А. Євтушевський За ред. Ю.В. Ніколенка.-2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Либідь, 1998. – 278с.: Либідь, 2008.- 278с.
3. Основи економічної теорії: Підручник: У 2-х кн. Кн.2: Підприємництво, маркетинг, менеджмент. Відтворення в національному та світовому господарстві/ Ю.В. Ніколенко, М.М. Діденко. А.В. Шегда та ін./ За ред. Ю.В. Ніколенка.-2-ге вид.,перероб. і доп.- К.: Либідь, 2008.- 272с.
4. Экономическая теория: Учебник/ С.В. Мочерный, В.К.Симоненко, В.В. Секретарюк, А.А.Устенко;Под ред. С.В. Мочерного .- 2-е изд. испр. и доп - К.: О-во «Знання» КОО, 2013. -662с.
5. Ватаманюк З., Панчишин С., Ватаманюк О., Пыкулик.О. Вступ до економічної теорії. Курс лекцій . Вид. друге, доповнене. - Львів: «Новий світ – 2000», 2011.-408с..
6. Мочерний С.В. Економічна теорія: Посібник.- К.: Видавничий центр «Академія»,2009.-656с.(Альма-матер).
7. Мочерний С.В., Устенко О.А. Основи економічної теорії: Навчальний посібник. – 2-е вид., доповн. – К.: Академія, 2011. – 504с.
8. Основи економічної теорії: Підручник. У 2-х кн. Кн. 2.: Підприємництво, маркетинг, менеджмент. Відтворення в національному та

світовому господарстві / Ю.В. Ніколенко, М.М. Діденко, А.В. Шегда та ін. – К.: Либідь, 2009. – 272с.

9. Економічна теорія: макро- і мікроекономіка: Навч. посіб. / Заред. З. Ватаманюк і С. Панчишина. - К.: Альтернатива, 2001.

10. Наливайко А.П., Євдокимова Н.М., Задорожна Н.А. Мікроекономіка: Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / За заг. ред. А.П. Наливайка. - К.: КНЕУ, 2005.